

Förslag till ändrade föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring

FÖRSLAG TILL ÄNDRADE FÖRESKRIFTER OCH ALLMÄNNA RÅD (SJVFS 2004:62) OM MILJÖHÄNSYN I JORDBRUKET VAD AVSER VÄXTNÄRING	1
1 ALLMÄNT	2
2 BEMYNDIGANDEN M.M.....	14
3 FÖRETAG.....	16
4 STATEN OCH KOMMUNER.....	29
5 SAMRÅD	34
6 IKRAFTTRÄDANDE OCH UTVÄRDERING	34

1 Allmänt

Kontaktpersoner hos Jordbruksverket:

Hanna Lindgren hanna.lindgren@jordbruksverket.se 036-15 50 85

Johannes Eskilsson johannes.eskilsson@jordbruksverket.se 036-15 61 58

1.1 Föreskrifter som ändras

Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Tabell 1 Nya eller ändrade paragrafer

Kapitel	Paragraf	Avseende	Anmärkning
	1 §	Definition	Ändrad
	8 §	Begränsning av fosfortillförsel via stallgödsel och andra organiska gödselmedel	Ändrad
	10 §	Undantag för jordbruksföretag med högst tio djurenheter	Upphävd
	13 §	Dokumentationsskyldighet när man tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel	Ändrad
	14 §	Dokumentationsskyldighet när man för bort stallgödsel	Ändrad
	20 §	Undantag från dokumentationsskyldighet av kvävetillförsel	Ändrad
	20 a §	Dokumentationskrav för planerad fosfortillförsel	Ny
Allmänt råd	20 a §	Allmänt råd för angivande av planerad fosfortillförsel	Nytt
	30 §	Godkända grödor för höst- och vinterbevuxen mark	Ändrad
	31 §	Godkända markkategorier för höst- och vinterbevuxen mark	Ändrad
	32 §	Tidpunkt för sådd	Ändrad
	33 §	Tidpunkt för avbruten tillväxt	Ändrad
Bilaga	7	Schablonvärden för producerad mängd gödsel (inkl. nederbörd) för olika djurslag och olika lagringstider	Ändrad
Bilaga	8	Schablonvärden för fosforutsöndring från olika djurslag	Ändrad
Bilaga	9	Schablonvärden för kväveinnehåll	Ändrad
Bilaga	10	Schablonvärden för innehåll av lättillgängligt kväve i stallgödsel	Ändrad

1.2 Förslaget berör

Företag

Andra enskilda

Kommuner

Regioner

Staten

1.3 Problemet och vilken förändring som eftersträvas

Jordbruksverket har tagit fram förslag till ändring av Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring. Vi ska göra tillägg som vi är ålagda att göra genom Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetår 2025¹. Vi gör även ändringar så reglerna blir tydligare och lättare att följa. Samtidigt förenklar vi regelverket genom att ta bort krav som inte bedöms nödvändiga för att uppnå föreskrifternas syfte. Vi bedömer även att vi behöver uppdatera och komplettera de bilagor som hör till de allmänna råden för att de ska spegla aktuell kunskap på området och underlätta regelefterlevnad.

1.3.1 Redaktionella ändringar

I samband med de föreslagna ändringarna har ett antal redaktionella justeringar gjorts i syfte att göra föreskrifterna tydligare och mer lättlästa. Detta innefattar bland annat att vissa rubriker tagits bort eller omformulerats. Vidare har vissa textavsnitt strukturerats om till punktlistor för att öka överskådligheten och förbättra textens läsbarhet. Då dessa ändringar endast är språkliga eller formella och inte innebär någon förändring i sak för de berörda aktörerna, behandlas de inte ytterligare i denna konsekvensutredning.

1.3.2 Ändring i 1 §

I 1 § definieras centrala begrepp, däribland fånggrödor som växtlighet som odlas mellan två huvudgrödor i syfte att minska växtnäring förluster. Eftersom begreppet mellangrödor används i andra regelverk, bland annat inom jordbrukarstöden, har det uppstått osäkerhet hos jordbrukare, rådgivare och tillsynsmyndigheter kring hur dessa begrepp förhåller sig till varandra.

Den föreslagna ändringen innebär att det i definitionen av fånggrödor förtydligas att även mellangrödor omfattas, förutsatt att syftet med odlingen är att minska växtnäring förluster. Genom att harmonisera begreppsanvändningen mellan de olika regelverken förenklas tillämpningen och efterlevnaden av föreskrifterna.

1.3.3 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Enligt nuvarande regler i 8 och 10 §§ begränsas tillförseln av fosfor till 22 kg per hektar i genomsnitt under en femårsperiod. Jordbruksföretag med högst tio djurenheter är undantagna från denna begränsning för den stallgödsel som kommer från företagets egna djur, men om de tar emot annan stallgödsel eller andra organiska gödselmedel måste begränsningen i 8 § följas för den mottagna gödseln. Företaget ska då först räkna bort den spridningsareal som krävs för stallgödseln från de egna djuren genom att utgå från en tillförsel om just 22 kg fosfor per hektar och år.

Denna metod innebär att mindre företag tvingas utföra ett extra och komplicerat beräkningssteg. Att behöva utföra dessa arealsberäkningar skapar en administrativ börda för

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Statens jordbruksverk. Uppdrag 10.

jordbrukaren och medför osäkerhet vid både egenkontroll och tillsyn. Redan i dagens system begränsas den totala fosfortillförseln i praktiken till 22 kg per hektar så fort extern gödsel tillförs, men vägen fram till resultatet är onödigt komplicerad.

Förslaget innebär att vi går från en krånglig beräkning till att använda huvudregeln för både stora och små företag som tar emot gödsel. Eftersom taket på 22 kg fosfor per hektar redan ligger till grund för dagens beräkningar, innebär ändringen ingen förändring av begränsningen i sak. Genom att upphäva 10 § och införa undantaget för små företag direkt i 8 § tydliggörs också vårt syfte med att enhetliggöra reglerna och låta huvudregeln gälla för hela spridningsarealen så fort ett företag väljer att ta emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel.

1.3.4 Ändring av 13 och 14 §§

I 13 och 14 §§ finns bestämmelser om dokumentationsskyldigheter vid mottagande eller bortförsl av stallgödsel och andra organiska gödselmedel. Bestämmelserna anger vad som ska dokumenteras och hur länge dokumentationen ska sparas. För både den som lämnar stallgödsel och den som tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel ska dokumentationen ange gödselslag, mängd, vilken mängd totalfosfor gödseln motsvarar, datum för leveransen samt motpartens namn.

I båda bestämmelserna finns ett alternativ som innebär att uppgifter om djurslag och djurantal kan ersätta uppgifter om mängden totalfosfor. Detta alternativ infördes när det räckte att visa att tillräcklig spridningsareal fanns utifrån djurslag och djurantal. Sedan 2013 gäller dock enligt 8 § att alla jordbrukare som för bort eller tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel måste redogöra för den faktiska mängden fosfor för att visa att spridningsarealen räcker till. Alternativet med djurslag och djurantal fyller därmed inte längre någon praktisk funktion och riskerar att vara vilseledande.

Förslaget innebär att alternativet med djurslag och djurantal tas bort från både 13 och 14 §§. Framöver ska också den mängd totalfosfor som gödseln motsvarar alltid dokumenteras i kilogram. Förändringen syftar till att harmonisera dokumentationskraven med begränsningsregeln i 8 § och därmed undanröja osäkerhet vid både egenkontroll och tillsyn. Detta tillägg blir därmed endast ett förtydligande kring en uppgift som redan behöver framgå i samband med fosforbegränsning. Det samma gäller förslaget om tillägg av kontaktuppgifter utöver namn till den som levererar eller tar emot gödsel. Samtidigt struktureras också bestämmelserna om i tydliga punktlistor för att öka överskådligheten. Ändringarna påverkar inte grundkraven på vad som ska dokumenteras i övrigt.

1.3.5 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

I regleringsbrevet för budgetåret 2025 fick Jordbruksverket i uppdrag att komplettera föreskrifterna, så att kravet på dokumentation inom känsliga områden även omfattar fosfor, i enlighet med propositionen Ett levande hav, (prop. 2023/24:156)². För att genomföra detta

² Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske. Prop. 2023/24:156, sida 38f.

uppdrag föreslås införandet av en ny bestämmelse, 20 a §, som föreskriver att planerad tillförsel av fosfor ska dokumenteras i en växtodlingsplan eller motsvarande.

I propositionen bedömer regeringen att tillförsel av fosfor bör ingå i kravet på dokumentation genom en växtodlingsplan eller motsvarande eftersom en fosforbalans är en grundläggande information för att förebygga att grödan och åkermarken tillförs mer fosfor än vad som behövs, och för att minska risken för förluster till vattenmiljön. I en växtodlingsplan planerar jordbrukaren gödslingen inför varje odlingssäsong. I planeringen tar jordbrukaren ställning till hur mycket fosfor som behöver tillföras marken för att möta det behov som finns i växtföljden.

Det nya dokumentationskravet i 20 a § fokuserar på den planerade tillförseln. Syftet är att jordbrukaren ska räkna på fosforbehovet redan på planeringsstadiet, vilket ökar sannolikheten för att det faktiska genomsnittet under en femårsperiod enligt 8 § hålls inom tillåtna ramar. Dokumentationen av den planerade tillförseln fungerar därmed som en förebyggande åtgärd för att undvika överträdelser av begränsningsregeln. För att möjliggöra uppföljning vid tillsyn av hur planeringen sett ut över tid föreskrivs att dessa planer ska sparas i minst sex år.

För att underlätta planeringen införs ett nytt allmänt råd som hänvisar till bilaga 10. Bilaga 10 som redan innehåller värden för lättillgängligt kväve, kommer kompletteras med specifika schablonvärden för fosfor. Bilagan blir därmed ett hjälpmedel som gör det enklare för jordbrukaren att räkna på fosforinnehållet i stallgödseln redan vid upprättandet av växtodlingsplanen, utan krav på gödselanalyser.

1.3.6 Undantag i 20 § och 20 a § från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

I propositionen Ett levande hav (prop. 2023/24:156)³, som ligger till grund för Jordbruksverkets uppdrag att införa ett dokumentationskrav för planerad tillförsel av fosfor, bedömer regeringen att gårdar under en viss areal bör kunna undantas. Detta för att minska den administrativa bördan för företag med liten verksamhet. Jordbruksverket delar bedömningen att ett undantag bör göras. Jordbruksverket konstaterar att många jordbruksföretag har små arealer och tillsammans står för en liten andel av den totala åkerarealen. Ett undantag för dessa mindre verksamheter får därmed en mycket liten miljöpåverkan i förhållande till den administrativa lättnaden. Jordbruksverket föreslår därför att jordbruksföretag som brukar högst 30 hektar åkermark undantas från dokumentationskravet i 20 a §.

Idag omfattas alla jordbruksföretag inom nitratkänsligt område av krav på beräkning och dokumentation av kvävetillförseln genom regleringen i 20 §. Vi bedömer att ett liknande resonemang som vi använder för fosfor kring administrativ börda i förhållande till miljöpåverkan även gäller här. För kvävegödslingen är dock risken för näringsförluster större jämfört med fosforgödslingen. Jordbruksverket föreslår därför här en lägre gräns för vilka

³ Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske. Prop. 2023/24:156, sida 38f.

som undantas. En för hög kvävegiva i förhållande till grödans behov under ett enskilt år innebär en direkt risk för kväveförluster, eftersom kväve inte stannar kvar i marken till nästa år. En fosforgiva som överstiger grödans behov ett enskilt år kan däremot lagras i marken till efterföljande grödor kommande år. Jordbruksverket föreslår därför att jordbruksföretag som brukar högst tio hektar åkermark undantas från dokumentationskravet för anpassning av kvävetillförsel i 20 §. Denna gräns på tio hektar har även lyfts fram i ett förenklingsförslag⁴ från rådgivningsföretag och LRF.

Ett undantag från dokumentation av den planerade fosfortillförseln i 20 a § innebär att nästan 19 700 företag, eller 63 procent av jordbruksföretagen med åkermark inom nitratkänsligt område, inte omfattas av det föreskrivna dokumentationskravet gällande fosfor. Samtidigt undantas ca 210 000 hektar åkermark, vilket motsvarar endast ca 11 procent av åkermarken inom nitratkänsligt område.

Ett undantag från dokumentation av den planerade kvävetillförseln i 20 § innebär att nästan 11 500 företag, eller 37 procent av jordbruksföretagen med åkermark inom nitratkänsligt område, får en administrativ lättnad. Samtidigt berör undantaget bara ca 64 000 hektar åkermark, eller 3 procent av åkermarken inom nitratkänsligt område. Sammanfattat bedömer Jordbruksverket att den samlade miljöeffekten av att undanta dessa arealer är marginell, både vad gäller risken för fosfor- och kväveläckage.

1.3.7 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Bestämmelserna i 30–33 §§ reglerar vilka grödor och markkategorier som godkänns som höst- eller vinterbevuxen mark samt vid vilka tidpunkter sådd, avbruten tillväxt och bearbetning får ske. Dagens bestämmelser innehåller flera olika datum som jordbrukaren behöver förhålla sig till, vilket skapar onödig administrativ komplexitet. Bevuxen träda saknas som godkänd markkategori och bestämmelsen om utsädesmängd i 30 § behöver förtydligas avseende plantering av grödor.

Bestämmelserna har genomgått en översyn med anledning av de grundvillkor för marktäckning som infördes 2023. Syftet med föreskriftsändringen är att minska administrativa skillnader och förenkla efterlevnaden genom mer enhetliga datum och definitioner. De föreslagna ändringarna innebär:

- 30 §: Ett förtydligande så att bestämmelsen även gäller plantering av grödor.
- 31 och 33 §§: Bevuxen träda inkluderas som godkänd höst- och vinterbevuxen mark, med samma tidigaste datum för bearbetning och bekämpning som obearbetad mark efter skörd av spannmål och oljeväxter. Eftersom ingen skörd förväntas från en träda är risken för gödsling och därmed näringsläckage låg, varför bevuxen träda bör kunna likställas med obearbetad åkermark efter spannmåls- och oljeväxtodling.

⁴ Slutrapport för projekt Metodutveckling för regelförenklingar, Hushållningssällskapet 2024.

- 32 §: Datum för sådd av huvud- och fånggröda justeras från 5 till 10 oktober respektive från 15 till 20 oktober för att minska antalet tidpunkter som jordbrukaren behöver förhålla sig till. Justeringen på fem dagar bedöms inte försämra miljöskyddet.

Ändringarna i 32 § innebär mer utförligt att jordbrukaren endast behöver förhålla sig till ett datum för sin region för att uppfylla bestämmelserna om höst- och vinterbevuxen mark. För jordbrukare i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län blir detta datum den 10 oktober. För jordbrukare i Blekinge, Skåne och Hallands län blir motsvarande datum den 20 oktober. Datumet gäller både som senaste tidpunkt för sådd eller plantering av vall, höstsäd, höstoljeväxter, fånggrödor, energiskog samt frukt- och bärväxter och som tidigaste tidpunkt då tillväxten för vall, fånggrödor, flerårig frukt- och bärodling samt energiskog får avbrytas, eller stubb efter spannmål eller oljeväxter får bearbetas. Det senaste datumet för sådd gäller för grödor som är avsedda att övervintra.

Odling av sockerbetor, fodersocker- och foderbetor, morötter, rödbetor och andra liknande betor kommer inte att omfattas av något specifikt datum för vare sig sådd eller senast skörd, vilket är oförändrat från dagens bestämmelser.

Sammantaget bedömer vi att ändringarna medför en ökad förutsägbarhet för jordbrukarna utan att den miljömässiga ambitionsnivån sänks. Den föreslagna regleringen bedöms kunna genomföras utan risk för ökat kväveläckage eller försämrat miljöskydd. Förändringen gör att det blir tydligare för jordbrukare hur bestämmelserna ska uppfyllas. Tabellerna nedan visar att odlingen av höstsäd, höstraps, vall och sockerbetor redan idag överstiger kravet på höst- och vinterbevuxen mark i berörda områden, vilket bekräftar att ändringarna inte riskerar att försämra miljöskyddet.

Tabell 2 Andel av olika grödor på totala arealen åkermark inom Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län. Krav på 50 % höst- eller vinterbevuxen mark.

Gröda	Andel av total areal 2021	Andel av total areal 2022	Andel av total areal 2023	Andel av total areal 2024
Höstsäd	21 %	20 %	23 %	21 %
Vall	45 %	45 %	45 %	45 %
Höstraps	3 %	4 %	4 %	3 %
<i>Total åkermark</i>	<i>992 102 ha</i>	<i>989 554 ha</i>	<i>987 206 ha</i>	<i>987 151 ha</i>

Tabell 3 Andel av olika grödor på totala arealen åkermark inom Blekinge, Skåne och Hallands län. Krav på 60 % höst- eller vinterbevuxen mark.

Gröda	Andel av total areal 2021	Andel av total areal 2022	Andel av total areal 2023	Andel av total areal 2024
Höstsäd	26 %	23 %	26 %	26 %
Vall	29 %	28 %	28 %	28 %
Höstraps	8 %	10 %	9 %	7 %

Sockerbetor	5 %	5 %	5 %	5 %
<i>Total åkermark</i>	<i>572 894 ha</i>	<i>571 079 ha</i>	<i>569 183 ha</i>	<i>568 308 ha</i>

1.3.8 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

De schablonvärden som finns i bilagorna till föreskrifterna ska avspegla gödselvolymer och näringsinnehåll utifrån aktuella djurhållningssystem, emissionsfaktorer och foderstater. Schablonvärden som inte är uppdaterade efter dagens djursystem och foderstater riskerar att ge vilseledande värden. Detta kan innebära att jordbrukare inte införskaffar tillräcklig lagringskapacitet, eller tillräckliga spridningsarealer. Det medför även ökad risk för gödselspridning vid olämplig tidpunkt eller onödigt hög fosfortillförsel på spridningsarealen.

Vi föreslår därför att schablonvärdena i bilagorna uppdateras, vilket innebär borttagning av vissa djurkategorier i bilagorna 7–9 och införande av nya kategorier som bättre motsvarar de faktiska förhållandena. Vårt förslag omfattar också en justering av kväveutsöndring per djurplats i bilaga 9 för nöt, fjäderfä, gris och får, med uppdaterade emissionskoefficienter, se tabell 4. Slutligen föreslår vi det i avsnitt 1.3.5 angivna tillägget av specifika schablonvärden för fosfor till bilaga 10, som redan innehåller schablonvärden för lättillgängligt kväve.

Tabell 4 Borttagna och nya djurkategorier i schablonvärden till bilagorna 7–9.

Djurkategorier som tas bort	Djurkategorier som läggs till
Diko, totalt 12 mån	Diko inkl. kalv upp till 6 mån
Kviga/stut < 1 år	Mellankalv 2–8 mån, 2,0 omg/år
Kviga/stut > 1 år	Kviga mjölkkras < 1 år (2–12 mån), 1,0 omg/år
Gödtjur, 1–12 mån	Kviga mjölkkras > 1 år (12–24 mån), 1,0 omg/år
Vallfodertjur, 1–16 mån	Intensiv tjur mjölkkras, 2–16 mån, 0,86 omg/år
Betestjur, 1–18 mån	Extensiv tjur mjölkkras, 2–20 mån, 0,67 omg/år
	Stut mjölkkras, 2–24 mån, 0,55 omg/år
	Rekryteringskviga köttkras 6–18 mån, 1,0 omg/år
	Slaktkviga lätt köttkras 6–22 mån, 0,75 omg/år
	Intensiv tjur lätt köttkras, 6–13 mån, 1,0 omg/år
	Extensiv tjur lätt köttkras, 6–18 mån, 1,0 omg/år
	Stut lätt köttkras, 6–22 mån, 0,75 omg/år
	Slaktkviga tung köttkras 6–18 mån, 1,0 omg/år
	Intensiv tjur tung köttkras 6–13 mån, 1,0 omg/år
	Extensiv tjur tung köttkras 6–18 mån, 1,0 omg/år
	Stut tung köttkras, 6–18 mån, 1,0 omg/år

Den föreslagna uppdateringen av schablonvärdena i bilagorna 7–9 bedömer vi vara det mest effektiva sättet att underlätta för jordbrukare att följa bestämmelser om lagringskapacitet och spridningsarealer. Kompletteringen i bilaga 10 med schablonvärden för fosforinnehållet i olika stallgödselslag gör vi för att underlätta dokumentationen av den planerade fosfortillförseln enligt den nya bestämmelsen i 20 a §.

1.4 Vad blir konsekvenserna om vi inte vidtar någon åtgärd (nollalternativet)?

1.4.1 Ändring i 1 §

Om ingen ändring görs kvarstår oklarheten kring förhållandet mellan begreppen mellangrödor och fånggrödor. Eftersom begreppsförvirringen är inbyggd i regelverket kan den inte lösas genom vägledning eller praxis utan kräver en regeländring. Otydligheten i förhållande till terminologin i jordbrukarstöden består därmed över tid, med svårigheter vid tillämpning och tillsyn som följd.

1.4.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Om ingen ändring görs kvarstår det komplicerade beräkningssteget i 10 § med avdrag för spridningsareal för egna djur, vilket medför en fortsatt årlig administrativ börda och osäkerhet vid kontroll. Eftersom ändringen inte påverkar den tillåtna mängden fosfor per hektar uppstår inga miljömässiga konsekvenser av att inte förändra. Däremot kvarstår risken för att jordbruksföretag med högst tio djurenheter missuppfattar regelverket när de tar emot gödsel, vilket kan leda till antingen oavsiktliga överskridanden av fosforgränsen eller onödigt administrativt arbete. För tillsynsmyndigheterna innebär det fortsatt merarbete vid tillsyn och rådgivning på grund av det komplicerade beräkningssteget. Även för rådgivningsföretag kvarstår behovet av att hålla sig uppdaterade om och kunna tillämpa det komplicerade beräkningssteget vid rådgivning till berörda jordbruksföretag.

1.4.3 Ändring av 13 och 14 §§

Om ingen ändring görs kvarstår alternativet med djurslag och djurantal i 13 och 14 §§, trots att det sedan 2013 inte längre fyller någon praktisk funktion. Detta riskerar att leda till att jordbrukare använder ett alternativ som inte är förenligt med kraven i 8 §, vilket kan resultera i bristfällig dokumentation och svårigheter för tillsynsmyndigheterna att kontrollera regelefterlevnaden. Det samma gäller om inte mängd i kilogram läggs till och kontaktuppgifter. Den otydliga strukturen i bestämmelserna kvarstår också, vilket fortsatt försvårar tillämpningen för både jordbrukare och tillsynsmyndigheter.

1.4.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Om ingen ändring införs kommer Jordbruksverket inte att uppfylla det uppdrag som regeringen gett genom regleringsbrevet för budgetåret 2025. Den planerade tillförseln av fosfor inom känsliga områden kommer fortsatt vara oreglerad vad gäller dokumentation. Jordbruksverket bedömer dock att ett sådant dokumentationskrav inte tillför något utöver vad som redan följer av gällande reglering och de praktiska konsekvenserna av att inte vidta någon åtgärd bedöms vara begränsade.

1.4.5 Undantag i 20 och 20 a §§ från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

Om inget undantag införs i 20 a § gällande dokumentation av fosfor kommer många jordbrukare inom nitratkänsligt område oavsett verksamhetens omfattning att omfattas av dokumentationskravet för fosfor. Det samma gäller om inget undantag införs i 20 § om dokumentation av kvävetillförsel. Eftersom kraven aktualiseras årligen innebär det en löpande administrativ börda för mindre jordbruksföretag som inte är proportionerlig i förhållande till den miljönytta som uppnås. Denna obalans minskar inte av sig självt eftersom kraven inte är kopplade till verksamhetens omfattning.

1.4.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Om ingen ändring görs i föreskrifterna gällande höst- och vinterbevuxen mark kommer bestämmelserna fortsatt vara otydliga och det kommer kvarstå fler skillnader i tidpunkter för sådd och bearbetning jämfört med grundvillkoren för marktäckning, vilket försvårar efterlevnaden av reglerna för jordbrukare. Bevuxen träda kommer fortsatt inte klassificeras som en godkänd markkategori trots att den fyller samma funktion som obearbetad mark efter spannmåls- och oljeväxtodling. Den miljömässiga ambitionsnivån påverkas inte av att ingen ändring görs.

1.4.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Om schablonvärdena inte uppdateras i föreskrifterna kvarstår en skillnad mellan de allmänna råden och den praktiska vägledningen, eftersom den baseras på andra värden. Situationen förbättras inte av sig självt eftersom rådgivningsmaterial och beräkningsverktyg fortsatt bygger på andra värden än föreskrifterna. Det gör tillsynen mindre rättssäker och ökar risken för miljöbelastning på grund av otillräcklig kapacitet eller spridningsareal, vilket skapar otydlighet för både jordbrukare och tillsynsmyndigheter. Saknas schablonvärdena för fosforinnehåll i olika stallgödselslag i föreskrifterna behöver jordbrukare söka dessa uppgifter på annat håll, vilket medför en ökad administrativ börda för den enskilde.

1.5 Olika alternativ för att uppnå förändringen samt för- och nackdelar med dessa

1.5.1 Ändring i 1 §

Två alternativ kan identifieras för att undanröja oklarheten. Det ena är att behålla definitionen oförändrad och i stället hantera frågan genom vägledning eller allmänna råd. Nackdelen är att oklarheten då kvarstår i bestämmelserna. Det valda alternativet är att förtydliga definitionen direkt i föreskriftstexten, vilket ger en tydligare och mer rättssäker lösning för både verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter.

1.5.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Två alternativ kan identifieras för att uppnå förenklingen. Det ena är att skriva om den svårtolkade 10 § på ett språkligt tydligare sätt utan att ändra beräkningen. Nackdelen är att

den komplicerade arealsberäkningen finns kvar. Det valda alternativet är att upphäva 10 § och införa ett förenklat undantag i 8 §, vilket innebär att samma resultat uppnås via en enklare beräkning utan att innebörden i sak förändras.

1.5.3 Ändring av 13 och 14 §§

Två alternativ kan identifieras för att uppnå förändringen. Det ena är att hantera problemet genom vägledning eller allmänna råd som klargör att alternativet med djurslag och djurantal inte längre är relevant sedan 2013. Det samma gäller för redovisningen av totalfosfor i kilogram och kontaktuppgifter. Nackdelen är att det missvisande alternativet och otydligheten då kvarstår i bestämmelserna. Det valda alternativet är att ta bort alternativet med djurslag och djurantal direkt i föreskriftstexten och samtidigt strukturera om bestämmelserna i punktform för ökad överskådlighet samt tydliggöra att mängd i kilogram och kontaktuppgift utöver namn är nödvändigt. Detta ger en tydligare och mer korrekt reglering som bättre återspeglar de krav som faktiskt gäller.

1.5.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Med anledning av det uppdrag som Jordbruksverket fick genom regleringsbrevet för budgetåret 2025 är det inte fråga om alternativ för att införa ett dokumentationskrav, utan endast hur det ska utformas. Två alternativ har övervägts för detta.

Ett mer långtgående alternativ är att utöver dokumentationskravet även reglera hur den planerade tillförseln ska beräknas och kräva att markkartering tas fram som underlag. Genom en markkartering får jordbrukaren reda på hur mycket fosfor som finns bundet i marken och åkermarken får en klassning. Med klassningen som utgångspunkt kan jordbrukaren mer exakt beräkna hur mycket fosfor som bör tillföras odlingen.

Markkartering innebär dock en extra kostnad och en ökad administration för jordbrukaren. Markkarteringen ger inte heller per automatik ett värde på risken för näringsläckage och ett specifikt krav på markkartering bedöms inte ge någon mätbar miljöförbättring utöver vad som uppnås med ett enklare dokumentationskrav.

När det gäller fosfortillförseln finns det även där allmänna råd om att inte tillföra större mängd fosfor än vad som i motsvarande mängd förs bort. Genom denna rekommendation förhindras uppförökning av fosfor i marken. Om denna rekommendation följs riskerar inte fosformängden i marken att öka och risken för fosforläckage till miljön minskar. Resultat från tillsynsprojekt från 2024 visar att jordbrukare i stor utsträckning följer denna rekommendation⁵. Även behov av att göra markkartering i syfte att undvika övergödning med fosfor minskar. Däremot kan markkartering vara motiverat i fosforkrävande odlingar där mer fosfor behöver tillföras än vad som förs bort med grödan.

⁵ Växtnäringstillsyn på jordbruk 2024, Jordbruksverket RA 25:1

Det valda alternativet att inte införa ett krav för markkartering men där de allmänna råden är vägledande har därmed fördelen att markkartering sker vid behov och inte är ett generellt krav som innebär såväl administrativa som ekonomiska kostnader.

1.5.5 Undantag i 20 § och 20 a § från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

Vi redogör nedan för olika alternativ när det gäller undantag från dokumentationskrav för fosfor och kväve.

Ett alternativ är att undantaget endast skulle gälla för dokumentationskrav för fosfortillförseln. Det följer i så fall propositionens förslag, men vi bedömer att samma motiv till undantag som nämns i propositionen vad gäller administrativ börda för mindre företag även är aktuellt gällande dokumentationen av kvävetillförseln. Det blir därför inte logiskt med ett undantag för fosfor men fortsatt dokumentationskrav för kväve. Det valda alternativet omfattar därför undantag från både den befintliga kvävedokumentationen och den föreslagna fosfordokumentationen.

När det gäller avgränsningen är ett alternativ att sätta samma arealgräns för undantagen gällande dokumentationen för både fosfor- och kvävegödslingen. Det skulle göra det enklare för både jordbrukare och myndigheter att avgöra vem som undantas från de två dokumentationskraven. Vi bedömer dock att risken för näringsförluster är större om jordbrukaren inte har beräknat behovet av kväve inför gödslingen, jämfört med fosforbehovet. Jordbruksverket föreslår därför två olika nivåer på undantagen.

	företag	areal åker [ha]	andel företag som undantas	andel areal som undantas
<i>Jordbruksföretag med åkermark inom nitratkänsligt område</i>	31 415	1 947 704		
företag med minst 3 ha	29 917	1 945 037	5%	0,1%
företag med minst 10 ha	19 926	1 883 344	37%	3%
företag med minst 20 ha	14 346	1 804 237	54%	7%
företag med minst 30 ha	11 713	1 739 662	63%	11%
företag med minst 40 ha	10 063	1 682 369	68%	14%
företag med minst 50 ha	8 817	1 626 590	72%	16%

Tabellen visar indelning av hur många jordbruksföretag inom nitratkänsligt område som totalt finns samt hur många som har minst 3, 10, 20, 30, 40 eller 50 hektar åkermark och den åkerareal som dessa jordbruksföretag odlar.

Det valda alternativet att införa ett undantag vid 30 hektar åkermark för fosfordokumentation i 20 a § begränsar den administrativa bördan för ca 19 700 företag, vilket motsvarar 63 procent av jordbruksföretagen med åkermark inom nitratkänsligt område. Samtidigt undantas ca 210 000 hektar åkermark, vilket är endast 11 procent av den totala åkermarken. Vår bedömning är att riskerna för fosforförluster som leder till övergödning är marginella för

dessa mindre verksamheter, och att den administrativa börda som följer av ett dokumentationskrav därför inte är motiverad.

Det valda alternativet att undanta företag med högst tio hektar åkermark från beräkning och dokumentation av kvävebehovet i 20 § innebär att ca 11 500 företag, eller 37 procent av jordbruksföretagen inom nitratkänsligt område, omfattas av lättnaden. Detta motsvarar ca 64 000 hektar åkermark, vilket är knappt 3 procent av åkermarken. Vår bedömning är att risken för förluster av kväve generellt är större än risken för förluster av fosfor vid gödsling med respektive näringsämne. För de företag som omfattas motverkas dock denna risk av en planerad kvävegödsling utifrån grödans behov. Vi bedömer att den totala arealen som undantas är så liten att det motiverar den administrativa lättnaden i förhållande till den ökade risken för kväveläckage på de undantagna arealerna.

1.5.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Vi redogör nedan för två alternativ när det gäller regleringen av höst- och vinterbevuxen mark för att förenkla efterlevnad eller förbättra effekten i miljön. Det valda alternativet bedöms vara det mest rättssäkra och genomförbara.

1.5.6.1 Ersätta reglerna med specifika regler för lätta jordar

Ett alternativ är att bestämmelserna om höst- och vinterbevuxen mark helt tas bort och ersätts med andra bestämmelser. I en rapport som Lantbruksstyrelsen tog fram 1990 var en slutsats att bestämmelserna om höst- och vinterbevuxen mark inte skulle behövas om vi införde restriktioner kring jordbearbetning på lättare jordar samtidigt som det fortsatt skulle finnas stöd för fånggrödor. Förutsättningarna är idag annorlunda jämfört med när den rapporten skrevs och slutsatsen går därför inte riktigt att applicera på situationen idag. Bland annat var arealen med fånggrödor och träd större då. Det fanns även regler om att trädan skulle vara bevuxen med fånggröda eller ogödslad vall och det fanns en begränsning för andelen baljväxter.

Bestämmelser för skötsel av lättare jordar, som föreslogs i rapporten, bedömer vi är svåra att utforma på ett hanterbart sätt, både utifrån ett jordbrukarperspektiv och ur ett tillsynsperspektiv. Det skulle behöva definieras vad lätta jordar är, vilken markkartering som ska gälla samt hantering av fält med olika jordmån.

Riktade bestämmelser för lättare jordar skulle antagligen vara bättre för att motverka växtnäringsförluster, jämfört med dagens bestämmelser. Vi anser att svårigheterna med att genomföra alternativet överväger den positiva effekt av minskat näringsläckage som sannolikt kan uppnås på de specifika områdena med lättare jordar. Vi föreslår därför inte att bestämmelserna om höst- och vinterbevuxen mark tas bort och ersätts med andra bestämmelser.

1.5.6.2 Likrikta reglerna för höst- och vinterbevuxen mark med grundvillkoren för marktäckning

Ett alternativ är att fullt ut anpassa bestämmelserna för höst- och vinterbevuxen mark med grundvillkoret för marktäckning som finns i stödreglerna.

Syftet med grundvillkoret för marktäckning är inriktat på näringsläckage, kolinlagring och erosion och gäller även odlare med mindre än fem hektar mark. Syftet med höst- och vinterbevuxen mark är att under regniga perioder bibehålla ett växttäckte som tar upp kväve från marken. Eftersom syftena med de olika regelverken skiljer sig åt finns det skäl för att reglerna utformas olika för att uppnå dessa syften.

För att fånggrödor ska hinna etablera sig och ta upp restkväve i marken under hösten, måste de vara sådda senast den 1 augusti om de ska brytas samma höst efter den 10 eller 15 oktober och räknas som höst- eller vinterbevuxen mark. Ett liknande senaste datum för fånggrödor eller mellangrödor som uppfyller grundvillkoret för marktäckning, finns inte. Vi bedömer att det behövs ett senaste sådatum för att det ska bli tydligt vilken period som marken ska vara höst eller vinterbevuxen, vilket saknas för grundvillkoret för marktäckning. Vi föreslår därför inte att reglerna för höst- och vinterbevuxen mark helt och hållet likriktas med grundvillkoren för marktäckning.

1.5.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Det finns idag inget tydligt alternativ till schablonvärden för att följa bestämmelserna, men de skulle kunna presenteras i en handbok i stället för i bilagor till föreskrifterna. Det skulle förenkla vid uppdateringar och bidra till att vi lättare kan hålla schablonvärdena aktuella. Detta är i så fall endast en redaktionell ändring och ändrar inget i sak eftersom schablonvärdena är kopplade till de allmänna råden. Att göra en omarbetning har dock inte varit möjlig inom ramen för detta ändringsarbete, utan fokus har fått ligga på uppdateringar.

Ett alternativ till ändringen är att helt ta bort schablonvärden från föreskrifternas bilagor, utan att ersätta dem. Jordbrukare och tillsynsmyndigheter får därmed svårare att ta reda på om kraven för lagringskapacitet och spridningsareal utifrån kväve och fosforinnehållet i gödseln är uppfyllda. En gemensam referens skulle saknas för jordbrukare eller tillsyn. Det skulle också innebära en stor administrativ börda, sänkt rättssäkerhet och ökad miljörisk. Vi föreslår därför inte att ta bort schablonvärden från bilagorna till föreskrifterna. Det valda alternativet ger den mest heltäckande och hållbara lösningen utifrån nuvarande förutsättningar.

2 Bemyndiganden m.m.

2.1 Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Nedan anges de bemyndiganden som Jordbruksverket tillämpar i föreskriftsförslaget. I de fall det är relevant anges även hänvisning till tillämplig EU-lagstiftning.

Tabell 5 Bemyndiganden

Kapitel	Paragraf	Bestämmelse om bemyndigande	Relevant EU-lagstiftning (hänvisning till artikel/artiklar)
	8 §	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 a och bilaga III, punkt 1.3, rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (nitratdirektivet)
	10 §	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 a och bilaga III, punkt 1.3, nitratdirektivet
	13 §	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 a och bilaga III, punkt 1.2, nitratdirektivet
	14 §	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 a och bilaga III, punkt 1.2, nitratdirektivet
	20 §	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 b och bilaga II, avsnitt B, punkt 9, nitratdirektivet
	20 a §	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 b och bilaga II, avsnitt B, punkt 9, nitratdirektivet
	30 §	11 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 b och bilaga II, avsnitt B, punkt 8, nitratdirektivet
	31 §	11 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 b och bilaga II, avsnitt B, punkt 8, nitratdirektivet
	32 §	11 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 b och bilaga II, avsnitt B, punkt 8, nitratdirektivet
	33 §	11 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Artikel 5.4 b och bilaga II, avsnitt B, punkt 8, nitratdirektivet

2.2 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Vissa av de föreslagna ändringarna utgör en del av den översyn av åtgärdsprogrammet som krävs enligt rådets direktiv 91/676/EEG (nitratdirektivet) för att minska kväveläckaget till våra vatten. De föreslagna ändringarna bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

2.3 Ange skälen i det fall förslag syftar till ett genomförande av EU-direktiv i nationell rätt som går utöver direktivets miniminivå

Förslagen syftar inte till genomförande av EU-direktiv i nationell rätt som går utöver direktivets miniminivå, därmed anges inga skäl.

2.4 Beskriv vilka undantagsmöjligheter som finns från regleringen (i föreskrifterna eller i annan lagstiftning) i händelse av fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig

I förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket finns möjligheten för jordbruksföretag att hos länsstyrelsen ansöka om undantag från 11 § gällande hur stor del av

marken som ska vara höst- eller vinterbevuxen. Något specifikt undantag för krissituationer har inte identifierats.

3 Företag

Nedan redovisas konsekvenserna för företag i två avsnitt. Det första behandlar jordbruksföretagen som är de primärt reglerade aktörerna. Det andra fokuserar på rådgivningsföretag som också påverkas av förändringarna. Regleringen kan i enstaka fall beröra även andra typer av verksamheter, som exempelvis leverantörer av gödselmedel och programvaruutvecklare. Då effekterna för dessa bedöms som försumbara har ingen fördjupad konsekvensanalys genomförts.

3.1 Jordbruksföretag

3.1.1 Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Företagen som berörs av föreskrifterna är jordbruksföretag som bedriver växtodling, skötsel av lantbruksdjur eller har ett blandat jordbruk eller småbruk. Enligt Jordbruksverkets officiella statistik över jordbruksföretag och företagare 2025 bedrivs 90 procent av jordbruksföretagen som enskild firma.⁶ Vår bedömning är att majoriteten av jordbruksföretagen är småföretagare med färre än 10 anställda.

3.1.1.1 Ändring i 1 §

Ändringen berör jordbruksföretag som omfattas av krav på höst- och vinterbevuxenmark⁷ och odlar fånggrödor eller mellangrödor. Antalet jordbruksföretag som omfattas av kravet är ca 25 000⁸, hur många företag av dessa som odlar fånggrödor eller mellangrödor är inte känt.

3.1.1.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Den ändring som föreslås bedöms påverka alla jordbruksföretag som har djur upp till 10 djurenheter och som tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel. Totalt finns omkring 18 000 företag i hela Sverige med upp till 10 djurenheter⁹. Hur många av dessa som tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel är inte känt. Vi gör därför ett antagande att 3000 av dessa företag tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel.

3.1.1.3 Ändring av 13 och 14 §§

Ändringen av 13 och 14 §§ bedöms påverka alla jordbruksföretag som lämnar bort stallgödsel respektive tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel. Totalt finns

⁶ [Jordbruksföretag och företagare 2025 - Jordbruksverket.se](https://jordbruksverket.se/statistik/2025-06-02-jordbruksfretag-och-fretagare-2025)

⁷ Krav på höst- och vinterbevuxen mark gäller för jordbruksföretag med mer än 5 ha åkermark i Blekinge, Skåne, Hallands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län.

⁸ Statistikutdrag från Jordbruksverkets statistikenhet 22 september 2024

⁹ Statistikutdrag från Jordbruksverkets statistikenhet 22 september 2024

omkring 29 800 företag med djurhållning (stallgödsel) och omkring 26 000 företag utan djurhållning i Sverige¹⁰. Hur många av dessa som lämnar bort stallgödsel eller tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel är inte känt. Utifrån resultatet från Jordbruksverkets tillsynskampanj¹¹ 2024 var det 14 procent av företag med djur som förde bort gödsel, och 30 procent av företag utan djur som tar emot gödsel. Om vi antar att liknande siffror gäller generellt lämnar ca 4 200 företag ifrån sig gödsel och ca 7 800 företag tar emot gödsel.

3.1.1.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Den föreslagna regleringen i ny 20 a § bedöms påverka jordbruksföretag som har åkermarksarealer inom nitratkänsligt område, brukar mer än 30 hektar åkermark och sprider gödselmedel. Totalt finns ca 11 700 företag med brukningscentrum eller arealer inom nitratkänsligt område och som brukar mer än 30 hektar åkermark¹². Hur många av dessa som sprider gödselmedel är inte känt, men antas vara majoriteten.

3.1.1.5 Undantag i 20 och 20 a §§ från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

Undantaget från dokumentationskravet i 20 a § bedöms beröra jordbruksföretag som har åkermarksarealer inom nitratkänsligt område och brukar högst 30 hektar åkermark. Totalt finns omkring 19 700¹³ sådana företag inom nitratkänsligt område. Hur många av dessa som sprider gödselmedel är inte känt, men antas vara majoriteten.

Undantaget från dokumentationskravet i 20 § bedöms beröra jordbruksföretag som har åkermarksarealer inom nitratkänsligt område och brukar högst tio hektar åkermark. Totalt finns omkring 11 500¹⁴ sådana företag inom nitratkänsligt område. Hur många av dessa som sprider gödselmedel är inte känt, men antas vara majoriteten.

3.1.1.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Bestämmelserna om höst- och vinterbevuxen mark berör verksamheter som odlar mer än fem hektar åkermark. Totalt berörs ca 16 800 jordbrukare i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län och totalt ca 8 100 jordbrukare i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Tabell 6 Jordbruksföretag som omfattas av bestämmelser om höst- och vinterbevuxen mark (2024)

Område	Hektar åkermark	Antal företag
	5,1 – 10,0	4 683

¹⁰ Statistikutdrag från Jordbruksverkets statistikenhet 22 september 2024

¹¹ Rapport Växtnäringsinsyn på jordbruk 2024, Jordbruksverket.

¹² Statistikutdrag från lantbruksregistret 2025

¹³ Statistikutdrag från lantbruksregistret 2025

¹⁴ Statistikutdrag från lantbruksregistret 2025

Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län	10,1 – 20,0	3 645
	20,1 – 30,0	1 747
	30,1 – 50,0	1 811
	50,1 – 100,0	2 195
	Mer än 100	2 705
	Totalt	16 786
Blekinge, Skåne och Hallands län	5,1 – 10,0	2 211
	10,1 – 20,0	1 686
	20,1 – 30,0	791
	30,1 – 50,0	886
	50,1 – 100,0	1 035
	Mer än 100	1 488
	Totalt	8 097

3.1.1.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Uppdatering av schablonvärden för stallgödselproduktion i bilaga 7 och fosforutsöndring i bilaga 8 bedöms främst kunna påverka jordbruksföretag med nötkreatur vilket är omkring 14 100 företag i hela Sverige. Justeringen av kväveutsöndringen i bilaga 9 kan påverka ca 17 200¹⁵ jordbruksföretag inom nitratkänsliga områden med nöt, fjäderfä, gris eller får.

Kompletteringen av fosforinnehållet i stallgödsel i bilaga 10, bedöms påverka ca 11 700 företag som kommer omfattas av dokumentationskravet för fosfortillförsel.

3.1.2 Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Vid beräkning av jordbruksföretagens timkostnad har vi utgått från regelräknaren som finns på Tillväxtverkets webbsida. I regelräknaren har vi bland annat fört in uppgifter om månadslön hämtade från SCB. För jordbruksföretag finns det endast uppgifter om ett fåtal yrkestitlar. Vi har valt att använda uppgifter för yrkestiteln *Uppfödare och skötare av lantbrukets husdjur* där månadslönen uppgår till 28 400 kr med ett totalt lönepåslag på 84 procent. Detta ger en timkostnad på 327 kronor.

¹⁵ Statistikutdrag från Jordbruksverkets statistikenhet 22 september 2024

3.1.2.1 Ändring i 1 §

Ändringen bedöms inte medföra ökad tidsåtgång eller ökade administrativa kostnader för företagen. Förtydligandet av definitionen underlättar snarare tillämpningen för berörda företag.

3.1.2.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Ändringsförslaget bedöms inte medföra ökade administrativa kostnader eller ökad tidsåtgång för företagen. Förslaget genomförs som en förenklingsåtgärd och bedöms innebära en viss minskning av den administrativa bördan för de berörda företagen, denna minskning uppskattas till 10 minuters tidsbesparing i genomsnitt per företag. Genom att ta bort kravet på en separat beräkning av de egna djurens spridningsareal blir beräkningsunderlaget mer lätthanterligt. Förslaget innebär att regelverket renodlas, vilket gör det mer överskådligt och tidseffektivt att tillämpa. Om vi antar att 3 000 företag berörs och den genomsnittliga tidsåtgången är 10 minuter per år till en kostnad av 55,6 kr per företag och år, ger det en total årlig kostnadsbesparing om cirka 167 000 kronor (3 000 x 55,6).

3.1.2.3 Ändring av 13 och 14 §§

Ändringsförslaget bedöms inte medföra ökad tidsåtgång eller ökade administrativa kostnader för företagen sammantaget. För de företag som tidigare angett antal djur i stället för fosformängd kan ändringen innebära en viss ökad administrativ börda vid själva dokumentationstillfället. Det samma gäller angivandet mängd i kilogram och kontaktuppgifter utöver namn till leverantör. Dessa uppgifter är dock sådana som ändå behöver bli tydliga och finnas med som underlag och uppföljning av 22 kg-regeln i 8 § vid tillsyn. Den samlade administrativa bördan bedöms därför vara oförändrad.

3.1.2.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Den föreslagna nya bestämmelsen innebär att jordbruksföretag som omfattas av kravet behöver ta fram en växtodlingsplan eller motsvarande där det framgår hur mycket fosfor som planeras att tillföras.

Av de omkring 11 700 företag som omfattas av bestämmelsen bedömer vi att ca 7 600 (65 procent¹⁶) redan anlitar konsult för att ta fram en växtodlingsplan. För dessa företag bedöms den nya bestämmelsen inte medföra några extra kostnader, eftersom fosfordokumentationen normalt redan ingår i framtagandet av en växtodlingsplan och inte kräver ytterligare tidsåtgång.

Övriga cirka 4 100 företag (35 procent) behöver själva ta fram dokumentationen för planerad fosfortillförsel. Till sin hjälp har de bland annat *Rekommendationer för gödsling och kalkning*¹⁷, Jordbruksverkets webbplats och schablonvärdena i bilaga 10. Tidsåtgången för att årligen ta fram en plan varierar beroende på företagets omfattning och komplexitet. Den

¹⁶ Rapport Växtnärings tillsyn på jordbruk 2024, Jordbruksverket. I tillsynsprojektet angav 65% av jordbrukarna att de anlidade rådgivare för växtnäringsfrågor.

¹⁷ Rekommendationer för gödsling och kalkning 2026, Jordbruksverket JO25:7

genomsnittliga tidsåtgången bedöms uppgå till 30 minuter per år till en kostnad av 163 kr per företag och år, vilket ger en total årlig kostnad om cirka 668 000 kronor (4 100 x 163).

För företag som inte tidigare upprättat en växtodlingsplan kan det tillkomma en engångskostnad för uppstart. Denna kostnad har inte kunnat uppskattas.

3.1.2.5 Undantag i 20 och 20 a §§ från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

För företag som brukar högst tio hektar åkermark innebär undantaget från 20 § en besparing av den tid som idag läggs på att upprätta och dokumentera beräkningar för kvävebehov. Undantaget från 20 a § innebär att inget nytt administrativt krav tillkommer för dessa företag gällande dokumentation av den planerade fosfortillförseln. Sammantaget bedöms undantagen minska den administrativa bördan för de minsta jordbruksföretagen.

Undantaget från 20 § ger administrativa lättnader för omkring 37 procent (cirka 11 500) av företagen med åkerareal inom nitratkänsligt område, samtidigt som dessa verksamheter endast brukar 3 procent (cirka 64 000 hektar) av arealen i området. Tidsåtgången för att årligen ta fram dokumentation om planerad kvävetillförsel varierar beroende på företagets omfattning och odlingen. Den genomsnittliga tidsåtgången bedöms uppgå till 30 minuter per år till en kostnad av 163 kr per företag och år. Detta ger teoretiskt en total årlig kostnadsbesparing om cirka 1 870 000 kronor (11 500 x 163).

3.1.2.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Ändringsförslaget bedöms inte öka tidsåtgången för företagen eller deras administrativa kostnader. Förslaget bedöms innebära en viss förenkling eftersom datum harmoniseras vilket minskar risken för missförstånd dessutom inkluderas bevuxen träda vilket ger större flexibilitet utan extra administration.

3.1.2.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Ändringsförslaget innebär att jordbruksföretag som har använt schablonvärdena i bilagorna 7–9 till föreskrifterna vid beräkning av gödsellagringsutrymme och behov av spridningsareal kan behöva göra om dessa beräkningar.

Totalt bedöms 23 800 företag beröras av förslaget, fördelat enligt följande:

- 17 200 verksamheter med nöt, gris, fjäderfä eller får inom nitratkänsligt område
- 6 600 företag med nötkreatur utanför nitratkänsligt område

Enligt 26 kap. 19 § miljöbalken¹⁸ ska verksamheter med viss regelbundenhet se över att lagringskapaciteten och spridningsarealen räcker till. Jordbruksverket bedömer att en sådan översyn bör göras vart femte år, oavsett om verksamheten utgår från schablonvärden eller

¹⁸ 26 kap. 19 § miljöbalken: ”Den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar.

gör egna beräkningar. En översyn innebär att en ny beräkning endast behöver göras om förutsättningarna har förändrats sedan den senaste beräkningen. Verksamheter som baserat sina beräkningar på schablonvärdena i bilagorna behöver dock göra en ny beräkning till följd av detta ändringsförslag.

För att underlätta arbetet tillhandahåller Jordbruksverket ett webbaserat beräkningsverktyg. Verktyget utgår från schablonvärdena i samtliga tre bilagor och ger resultat för stallgödselproduktion samt behov av spridningsareal utifrån fosfor- och kväveutsöndring.

Tidsåtgången för att uppdatera beräkningarna varierar beroende på verksamhetens omfattning och komplexitet. Jordbruksverket bedömer att merparten av företagen kan genomföra beräkningen på egen hand med hjälp av beräkningsverktyget, medan en mindre andel kan behöva anlita konsult hjälp.

Kostnaderna fördelas över en femårsperiod, i linje med den rekommenderade översynsfrekvensen.

	Andel av företag	Antal företag	Tidsåtgång	Kostnad per timme	Total kostnad	Kostnad per år
Konsult hjälp	10 %	2 380	1 timme	1 000 kr ¹⁹	2 380 000 kr	476 000 kr
Eget arbete	90 %	21 420	1,5 timmar	327 kr	10 506 510 kr	2 101 302 kr
Totalt	100 %	23 800			12 886 510 kr	2 577 302 kr

Den sammantagna kostnaden för berörda jordbruksföretag bedöms uppgå till cirka 12,9 miljoner kronor totalt, eller cirka 2,6 miljoner kronor per år, varav den egna administrativa kostanden för berörda jordbruksföretag bedöms uppgå till ca 10,5 miljoner kronor totalt, eller ca 2,1 miljoner kronor per år

3.1.3 Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

3.1.3.1 Ändring i 1 §

Ändringen bedöms inte medföra några andra kostnader eller krav på förändringar i verksamheten för berörda företag.

3.1.3.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Vår bedömning är att ändringen inte kommer medföra några andra kostnader eller krav på förändringar i verksamheten. Eftersom reglerna för tillförsel av fosfor förblir desamma som i nuvarande reglering, krävs inga investeringar i ny teknik, ändrade gödslingsstrategier eller anskaffning av ytterligare spridningsareal. Eftersom ändringen innebär en förenkling av

¹⁹ Uppskattning baserad på konsultarvoden för växtodlingsrådgivare inom Greppa Näringen.

befintliga regler snarare än en ny eller skärpt reglering bedöms inte heller några övergångskostnader eller engångskostnader uppstå för de berörda företagen.

3.1.3.3 Ändring av 13 och 14 §§

Ändringen bedöms inte medföra några direkta investeringskostnader eller fysiska förändringar i verksamheten. Berörda jordbruksföretag behöver inte ändra sin djurhållning eller gödselhantering till följd av ändringen, utan främst endast justera hur gödselmängden redovisas i dokumentationen.

3.1.3.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Vår bedömning är att förslaget inte kommer medföra några andra kostnader eller förändringar för verksamheterna.

3.1.3.5 Undantag i 20 och 20 a §§ från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

Vår bedömning är att förslagen inte kommer medföra några andra kostnader eller förändringar för verksamheterna.

3.1.3.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Vår bedömning är att ändringen inte kommer medföra några andra kostnader eller förändringar för verksamheterna.

3.1.3.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Ändringen av schablonvärdena medför att beräknade gödselvolymer och beräknade fosforutsöndring från vissa djurkategorier kommer att öka eller minska jämfört med dagens schablonvärden. Beroende på det enskilda företags djurhållning och sammansättning av olika djurkategorier, kan vissa verksamheter uppmärksammas på större behov av lagringskapacitet. Andra kommer uppmärksammas på större behov av spridningsareal om de utgår från schablonvärdena för djurens fosforutsöndring per djurplats. Sammantaget är det svårt att klargöra hur många verksamheter som berörs av ändringen på ett negativt sätt, det vill säga att de behöver vidta någon åtgärd för att uppfylla lagkraven om lagringsutrymme eller tillräcklig spridningsareal. De åtgärder som kan vara aktuella behöver inte betyda nybyggnation av lagringsutrymme eller införskaffande av mer spridningsarealer, utan kan exempelvis handla om att göra noggrannare platsspecifik beräkning av gödselproduktion eller fosforutsöndring, hyra lagringsutrymmen för stallgödsel, avyttra gödsel till granne/annan mottagare, separering av stallgödsel mellan fast och flytande fraktion i kombination med avyttring till annan mottagare.

Sammantaget leder ändringen till praktiska konsekvenser för vissa enskilda jordbruksföretag, men vi kan inte bedöma omfattningen eller kostnaden. I tabell 7 och 8 redovisas skillnader mellan nuvarande schablonvärden och nya för de djurslag som påverkas av ändringen.

Nedan anges exempel på två olika djurhållningar och effekten av schablonändringen

Exempel på extensiv gård: 50 dikor, behåller alla kvigor, säljer alla djurkalvar vid avvänjning. Vid användning av schablonvärden för beräkning av fosforutsöndringen så kommer denna verksamhet att gå från ett schablonmässigt behov av spridningsareal på 35,5 hektar till ett behov på 30,5 hektar med de nya schablonvärdena, eller 14 procent mindre arealbehov. Vid beräkning av stallgödselproduktion av djupströbädd utifrån schablonvärden så går behovet från 517 m³ till 433 m³ med de nya schablonvärdena, eller 16 procent mindre volym.

Exempel på intensiv gård: 100 st djurplatser för mjölkkrastjuror, levererar 75 st per år. Vid användning av schablonvärden för beräkning av fosforutsöndringen så kommer denna verksamhet att gå från ett schablonmässigt behov av spridningsareal på 27,3 hektar till ett behov på 31,8 hektar, eller 17 procent större arealbehov. Vid beräkning av stallgödselproduktion av djupströgödsel utifrån schablonvärden så går behovet från 574 m³ till 510 m³ med de nya schablonvärdena, eller 11 procent mindre volym.

Tabell 7 Föreslagna djurslag och möjligt jämförbara djurslag för nuvarande tabeller med schablonvärden samt vilka skillnader som finns när det gäller gödselproduktion av flytgödsel och djupströgödsel.

Djurslag ändringsförslag	Jämförbart djurslag nu	Skillnad i förslag jämfört med nu	Skillnad i förslag jämfört med nu
		m ³ flytgödsel per år	m ³ djupströgödsel per år
Diko inkl kalv	Diko, totalt 12 mån	+0,7	-1,0
Mellankalv 2–8 mån, 2 omg/år	Saknas	Saknas	Saknas
Kviga mjölkkras <1år (2–12mån), 1 omg/år	Kviga/stut <1år	-0,5	-3,6
Kviga mjölkkras >1år (12–24 mån), 1 omg/år	Kviga/stut >1år	0,5	-5,7
Intensiv tjur mjölkkras, 2–16 mån, 0,86 omg/år	Vallfodertjur, 1–16 mån	0,3	Saknas
Extensiv tjur mjölkkras, 2–20 mån, 0,67 omg/år	Betestjur, 1–18 mån	-0,1	Saknas
Stut mjölkkras, 2–24 mån, 0,55 omg/år	Kviga/stut >1år	±0	-6,0
Rekryteringskviga köttras 6–18 mån, 1,0 omg/år	Kviga/stut >1år	-1,0	-6,8

Slaktkviga lätt köttas 6–22 mån, 0,75 omg/år	Kviga/stut >1år	0,9	-5,3
Intensiv tjur lätt köttas, 6–13 mån, 1 omg/år	Gödtjur, 1–12 mån	-0,3	Saknas
Extensiv tjur lätt köttas 6–18 mån, 1 omg/år	Betestjur, 1–18 mån	1,5	Saknas
Stut lätt köttas, 6–22 mån, 0,75 omg/år	Kviga/stut >1år	3,1	-3,8
Slaktkviga tung köttas 6–18 mån, 1,0 omg/år	Kviga/stut >1år	1,9	-5,1
Intensiv tjur tung köttas, 6–13 mån, 1 omg/år	Gödtjur, 1–12 mån	0,7	Saknas
Extensiv tjur tung köttas 6–18 mån, 1 omg/år	Betestjur, 1–18 mån	2,8	Saknas
Stut tung köttas, 6–18 mån, 1,0 omg/år	Kviga/stut >1år	4,0	-3,9

Tabell 8 Föreslagna djurslag och möjligt jämförbara djurslag för nuvarande tabeller med schablonvärden samt vilka skillnader som finns när det gäller fosforutsöndring per djurplats och år.

Djurslag ändringsförslag	Jämförbart djurslag nu	Skillnad i förslag jämfört med nu
		Kg P per djurplats och år
Diko inkl kalv	Diko, totalt 12 mån	-3,4
Mellankalv 2–8 mån, 2 omg/år	Saknas	Saknas
Kviga mjölktras <1år (2-12mån), 1 omg/år	Kviga/stut <1år	0,8
Kviga mjölktras >1år (12–24 mån), 1 omg/år	Kviga/stut >1år	0,1
Intensiv tjur mjölktras, 2–16 mån, 0,86 omg/år	Tjur <1 år	2,0

Extensiv tjur mjölkkras, 2–20 mån, 0,67 omg/år	Tjur <1 år	1,2
Stut mjölkkras, 2–24 mån, 0,55 omg/år	Kviga/stut >1år	-0,9
Rekryteringskviga köttras 6–18 mån, 1,0 omg/år	Kviga/stut >1år	-1,0
Slaktkviga lätt köttras 6–22 mån, 0,75 omg/år	Kviga/stut >1år	-0,2
Intensiv tjur lätt köttras, 6–13 mån, 1 omg/år	Tjur <1år	0,1
Extensiv tjur lätt köttras 6–18 mån, 1 omg/år	Tjur <1år	2,7
Stut lätt köttras, 6–22 mån, 0,75 omg/år	Kviga/stut >1år	1,0
Slaktkviga tung köttras 6–18 mån, 1,0 omg/år	Kviga/stut >1år	0,4
Intensiv tjur tung köttras, 6–13 mån, 1 omg/år	Tjur <1år	1,0
Extensiv tjur tung köttras 6–18 mån, 1 omg/år	Tjur <1år	2,5
Stut tung köttras, 6– 18 mån, 1,0 omg/år	Kviga/stut >1år	1,5

3.1.4 Redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

3.1.4.1 Ändring i 1 §

Förtydligandet är begränsat till vad som bedömts nödvändigt för att undanröja oklarheten kring förhållandet mellan begreppen mellangrödor och fånggrödor. Inga ytterligare begränsningar eller krav införs för berörda företag.

3.1.4.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Förslaget har tagits fram med fokus på att förenkla nuvarande bestämmelser genom att ta bort beräkningssteg som bedömts som onödigt komplicerade. Genom att behålla undantaget för små företag som enbart sprider egen stallgödsel begränsas regleringen till de fall där tillförsel av mottagen gödsel kan leda till en ökad total fosfortillförsel och därmed en ökad risk för näringsläckage. Ändringen minskar den administrativa bördan för berörda jordbruksföretag, samtidigt som grundkraven för tillförsel av fosfor kvarstår oförändrade.

3.1.4.3 Ändring av 13 och 14 §§

Förslaget har tagits fram med fokus på att förenkla nuvarande bestämmelser utan att införa några nya krav för berörda företag. Även om ändringen innebär att djurslag och antal djur inte längre kan anges som alternativ till fosformängd, behöver företagen redan idag känna till fosformängden för den gödsel de lämnar bort eller tar emot, eftersom fosformängden används som underlag för beräkning av spridningsareal enligt 8 §. Det samma gäller i princip mängd i kilogram och kontaktuppgifter till den som levererar.

3.1.4.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Förslaget har tagits fram med fokus på att uppfylla regeringsuppdraget och främja miljönyttan samtidigt som den administrativa bördan och kostnaderna för jordbruksföretagen hålls så låga som möjligt.

3.1.4.5 Undantag i 20 och 20 a §§ från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

För att säkerställa att kraven på dokumentation av fosfortillförsel i 20 a § inte blir mer långtgående än nödvändigt införs ett undantag för företag med högst 30 hektar åkermark. Vår bedömning är att miljörisken vid fosfortillförsel på dessa små arealer är begränsad och att kravet på formell växtodlingsplanering för företag med små arealer skulle medföra en administrativ börda som inte står i proportion till miljönyttan.

Vi inför även ett undantag från dokumentation av det beräknade kvävebehovet i 20 §. Undantaget gäller för företag med högst tio hektar åkermark eftersom vi bedömer att miljörisken för onödigt höga kvävegivor och därmed risk för näringsläckage på dessa företags arealer är begränsad, och att den administrativa bördan inte står i proportion till miljönyttan.

3.1.4.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Förslaget har tagits fram med fokus på att förenkla nuvarande bestämmelser och samtidigt behålla en likvärdig miljönytta. Genom att harmonisera datum och definitioner med grundvillkoren för marktäckning minskas en onödig administrativ börda. Inga krav på tekniska investeringar eller förändrade driftsmetoder införs, vilket säkerställer att regleringen inte blir mer betungande än vad som krävs för att uppfylla nitratdirektivets mål.

3.1.4.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Förslaget innebär att endast de värden med tydlig avvikelser har reviderats.

3.1.5 Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

I detta avsnitt tar vi upp de ändringar som vi ser kan påverka konkurrensförhållandena i Sverige. Ändringar som inte omnämns i denna del bedömer vi inte påverka konkurrensförhållandena.

När det gäller ändringarna i 8 och 10 §§ bedöms de bidra till mer enhetliga konkurrensförhållanden. Genom att införa samma beräkningsmodell för alla företag, oavsett storlek, skapas mer likvärdiga villkor och en mer förutsägbar tillsyn.

Dokumentationskravet för fosforgödsling omfattar endast verksamheter inom nitratkänsliga områden. Detta skapar en viss skillnad i administrativa förutsättningar jämfört med företag utanför dessa områden och mellan företag som brukar mer eller mindre än 30 hektar åkermark. Den ekonomiska merkostnaden bedöms dock vara marginell (ca 163 kr per företag och år), varför påverkan på konkurrensförhållandena bedöms som begränsad. Eftersom dokumentationskravet gäller lika för alla inom nitratkänsligt område, uppstår inga nya konkurrensskillnader inom gruppen.

Ändringarna kring schablonvärden kan påverka konkurrensförhållandena för företag som inte har några marginaler när det gäller kapaciteten för stallgödsel eller spridningsarealer och befinner sig i djurtäta områden. Större företag kan i vissa fall ha bättre förutsättningar att hantera dessa eventuella merkostnader genom stordriftsfördelar. Den exakta omfattningen av påverkan på företagets konkurrenskraft är svår att precisera i detalj, då effekterna varierar kraftigt beroende på geografiskt läge, djurslag, djurtäthet och individuella förutsättningar. Sammantaget bedöms påverkan på konkurrensförhållanden vara begränsad eftersom ändringarna inte förändrar de materiella kraven utan enbart preciserar de värden som ligger till grund för beräkningarna.

3.1.6 Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Ändringarna bedöms inte påverka företagen i några andra avseenden.

3.2 Rådgivningsföretag

Med rådgivningsföretag avses i detta avsnitt företag och organisationer som erbjuder rådgivningstjänster till jordbruksföretag avseende exempelvis växtodlingsplanering och gödslingsrådgivning. Det rör sig om en heterogen grupp av aktörer av varierande storlek, från fristående rådgivningsföretag till organisationer som hushållningssällskap. Antalet aktörer som berörs av de föreslagna ändringarna är inte känt.

Primärt berörs rådgivarna inte direkt utan de behandlas i konsekvensutredningen eftersom det finns en indirekt påverkan, då de i sin yrkesutövning behöver känna till och tillämpa de nya reglerna när de bistår jordbruksföretagen.

Förtydligandet av definitionen av fånggrödor i 1 §, ändringen av 13 och 14 §§, undantagen från dokumentationskraven i 20 och 20 a §§ bedöms inte medföra några konsekvenser av betydelse för rådgivningsföretag utöver vad som normalt ingår i att hålla sig uppdaterad om gällande regelverk.

Ändringen av 8 § och upphävandet av 10 § bedöms påverka rådgivningsföretag indirekt. Förslaget bedöms även ha en positiv inverkan på de rådgivningsföretag som jordbrukare anlitar. En förenklad beräkningsmetod gör det lättare för rådgivare att bistå sina kunder med korrekta underlag, vilket kan minska tidsåtgången vid upprättande av gödslingsplaner och dokumentation. Rådgivningsföretag kan behöva uppdatera beräkningsmodeller och rådgivningsmaterial. Eftersom ändringen innebär en förenkling bedöms detta engångsarbete vara av mycket begränsad omfattning.

Det nya dokumentationskravet i 20 a § bedöms påverka rådgivningsföretag indirekt, eftersom cirka 7 600 jordbruksföretag (65 procent²⁰) som kommer omfattas av kravet bedöms anlita rådgivare för bedömning av fosfortillförseln. Rådgivare som anlitas av jordbruksföretag som omfattas av det nya dokumentationskravet kan behöva läsa in sig på den nya regleringen och anpassa sitt rådgivningsunderlag därefter. Vår bedömning är att de flesta rådgivare redan idag inkluderar planering av fosfortillförsel i de växtodlingsplaner de tar fram åt sina kunder, varför ändringen inte bedöms medföra några större kostnader.

Undantaget från dokumentationskravet i 20 § innebär att jordbruksföretag inom känsliga områden som brukar högst tio hektar åkermark inte längre behöver upprätta dokumentation och beräkning för kvävetillförsel. Detta kan medföra en viss minskning av efterfrågan på rådgivningstjänster för dessa företag. Undantaget från det nya dokumentationskravet i 20 a § innebär inte att någon ny efterfrågan på rådgivning för fosfordokumentation förväntas uppstå. Eftersom ett undantag införts för företag med högst 30 hektar åkermark är det inte lika många mindre företag som träffas av regleringen i 20 a § och som behöver anlita rådgivare.

Ändringarna i kraven om höst- och vinterbevuxen mark innebär en förenkling för rådgivningsföretagen då de får ett mer enhetligt och logiskt regelverk att förhålla sig till i sin rådgivning. Genom att datum och definitioner (som bevuxen träda) nu harmoniseras mer med grundvillkoren för marktäckning, minskar risken för felaktig rådgivning och administrativa dubbelarbeten. Inga ökade kostnader för rådgivningsbranschen har identifierats.

Ändringsförslaget i kraven om höst- och vinterbevuxen mark bedöms inte medföra någon ökad tidsåtgång eller högre administrativa kostnader. Tvärtom innebär mer enhetliga datum

²⁰ Rapport Växtnäringsstillsyn på jordbruk 2024, Jordbruksverket. I tillsynsprojektet angav 65 % av jordbrukarna att de anlitar rådgivare för växtnäringsfrågor.

och definitioner att rådgivningen förenklas, då risken för motstridiga uppgifter mellan olika regelverk minskar. Inga andra kostnader eller krav på förändringar i verksamheten har identifierats. Rådgivarna behöver endast uppdatera sitt informationsmaterial och sina interna rutiner enligt de nya datumen, vilket sker inom ramen för deras ordinarie verksamhetsutveckling.

Uppdateringen av schablonvärden för stallgödsel medför ett behov av kompetensutveckling samt en förväntad ökning av förfrågningar från jordbrukare som behöver stöd med omräkning av sin lagrings- och spridningskapacitet.

Inga andra kostnader eller verksamhetsförändringar bedöms uppstå för rådgivningsföretagen till följd av ändringen.

Eftersom påverkan på rådgivningsföretagen är indirekt och av begränsad omfattning har inga särskilda åtgärder bedömts nödvändiga för att begränsa kostnader eller restriktioner för denna grupp.

Förslagen bedöms inte påverka konkurrensförhållandena för rådgivningsföretagen. Eftersom t.ex. samma förenklade beräkningsmodell i 8 § kommer att gälla för alla berörda jordbruksföretag påverkas inte efterfrågan på rådgivningstjänster på ett sätt som missgynnar någon aktör.

4 Staten och kommuner

4.1 Beskrivning av vilka som berörs av regleringen och hur många de är

I detta avsnitt redovisas stat och kommun tillsammans, då de delar ansvaret för tillsyn genom länsstyrelserna och kommunala nämnder. Avsnittet omfattar även Jordbruksverket i egenskap av berörd myndighet.

4.1.1 Ändring i 1 §

Ändringen berör de 21 länsstyrelserna och landets 290 kommuner i deras egenskap av tillsynsmyndigheter samt Jordbruksverket i egenskap av regelgivare och i sitt arbete med vägledning och information till berörda aktörer.

4.1.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Ändringen berör de 21 länsstyrelserna och landets 290 kommuner som bedriver tillsyn över jordbruksföretag som omfattas av den föreslagna ändringen. Jordbruksverket berörs av förslaget av regelgivare och i sitt arbete med vägledning och information till berörda aktörer.

4.1.3 Ändring av 13 och 14 §§

Ändringen av 13 och 14 §§ berör samtliga 21 länsstyrelser och 290 kommuner som bedriver tillsyn över de företag som omfattas av den föreslagna ändringen. Jordbruksverket berörs av

förslaget i egenskap av regelgivare och i sitt arbete med vägledning och information till berörda aktörer.

4.1.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Förslaget berör de 15 länsstyrelser och 173 kommuner som bedriver tillsyn inom nitratkänsliga områden över jordbruksföretag som sprider gödsel med fosfor på åkermark. Jordbruksverket berörs av förslaget i egenskap av regelgivare och i sitt arbete med vägledning och information till berörda aktörer.

4.1.5 Undantag i 20 § och 20 a § från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

Förslaget berör de 15 länsstyrelser och 173 kommuner som bedriver tillsyn inom nitratkänsliga områden över jordbruksföretag som sprider gödsel med fosfor på åkermark. Jordbruksverket berörs av förslaget i egenskap av regelgivare och i sitt arbete med vägledning och information till berörda aktörer.

4.1.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Ändringsförslaget berör länsstyrelserna i Blekinge, Skåne, Halland, Östergötland, Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Gotland och Västra Götaland och de 140 kommuner som finns i dessa län och bedriver tillsyn över jordbruksföretag som har krav på höst- och vinterbevuxen mark. Jordbruksverket berörs av förslaget i egenskap av regelgivare och i sitt arbete med vägledning och information till berörda aktörer.

4.1.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Ändringsförslaget berör de 21 länsstyrelser och 290 kommuner som bedriver tillsyn över jordbruksföretag som har krav på lagringskapacitet för stallgödsel och krav på spridningsarealer för stallgödsel. Jordbruksverket berörs av ändringen i egenskap av regelgivare och i sitt arbete med vägledning och information till berörda aktörer.

4.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter

4.2.1 Ändring i 1 §

Ändringen bedöms inte medföra ökade kostnader för tillsynsmyndigheterna eller Jordbruksverket. Förtydligandet av definitionen underlättar snarare tillsynsarbetet genom att oklarheten kring förhållandet mellan begreppen mellangrödor och fånggrödor undanröjs.

4.2.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Ändringsförslaget bedöms inte påverka tidsåtgången negativt för tillsynsmyndigheterna eller deras administrativa kostnader. Genom att företagen inte längre behöver göra en separat beräkning av de egna djurens spridningsareal förenklas beräkningsunderlaget även för

tillsynsmyndigheterna vid uppföljning av regelefterlevnad. Att regelverket renodlas innebär att det blir mer överskådligt och tidseffektivt att bedriva tillsyn.

Eftersom de berörda företagen redan omfattas av tillsyn innebär förslaget inget utökat tillsynsområde eller ökad tillsynsfrekvens. Vi bedömer inte att tillsynsbesökens omfattning behöver förändras i jämförelse med nuläget och därmed har det ingen negativ inverkan på kostnaderna för tillsynsmyndigheterna. Uppgifter om antal tillsynsbesök på jordbruksföretag samlas inte in av Jordbruksverket.

För Jordbruksverket medför förslagen varken ökade kostnader eller intäkter. De förändringar som krävs i verksamheten, exempelvis uppdatering av vägledning och informationsinsatser, ingår redan i Jordbruksverkets uppdrag och bedöms rymmas inom befintliga resurser.

4.2.3 Förslagen ändring av 13 och 14 §§

Ändringsförslaget bedöms inte påverka tidsåtgången negativt för tillsynsmyndigheterna eller deras administrativa kostnader. Eftersom 13 och 14 §§ ändras från löpande text till punktlista blir de mer överskådliga och lättare för tillsynsmyndigheten att följa upp att samtliga punkter finns med i företagens dokumentation. Detta bidrar till en snabbare granskning, minskad tidsåtgång och ökad precision vid tillsynsbesöken.

Eftersom tillsyn redan sker av de företag som omfattas av föreskrifterna innebär förslaget inget utökat tillsynsområde eller ökad tillsynsfrekvens. Tillsynsbesökens omfattning bedöms inte behöva förändras i jämförelse med nuläget, vilket inte innebär någon negativ påverkan på kostnaderna för tillsynsmyndigheterna.

För Jordbruksverket medför förslagen varken ökade kostnader eller intäkter. De förändringar som krävs i verksamheten, exempelvis uppdatering av vägledning och informationsinsatser, ingår redan i Jordbruksverkets uppdrag och bedöms rymmas inom befintliga resurser.

4.2.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Det nya dokumentationskravet kan öka tidsåtgången något för tillsynsmyndigheterna. Tillsynsmyndigheterna har dock redan idag behövt följa upp att fosforgränsen i 8 § inte överskrids, varför det nya dokumentationskravet bedöms underlätta snarare än försvåra tillsynsarbetet. Den ökade tidsåtgången bedöms därför inte medföra någon mätbart ökad kostnad för tillsynsmyndigheterna.

Jordbruksverkets tidsåtgång när det gäller tillsynsvägledning kan öka, men den specifika kostnaden för denna ökade tidsåtgång har inte kunnat beräknas.

4.2.5 Undantag i 20 § och 20 a § från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

Undantaget från dokumentationskravet i 20 § kan minska tidsåtgången för tillsynsmyndigheterna något, då jordbruksföretag som brukar högst tio hektar åkermark inom känsliga områden inte behöver kontrolleras på denna punkt. Samtidigt behöver

tillsynsmyndigheterna hålla reda på vilka företag som omfattas av dokumentationskraven och vilka som undantas, vilket kan motverka denna minskning.

Jordbruksverkets tidsåtgång när det gäller tillsynsvägledningen kan också minska något, men den specifika kostnadsbesparingen har inte kunnat beräknas.

4.2.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Ändringsförslagen bedöms inte öka tidsåtgången för tillsynsmyndigheterna eller deras administrativa kostnader.

Ändringsförslaget bedöms inte medföra några ökade kostnader eller intäkter för staten eller kommunerna. För Jordbruksverket ryms uppdatering av informationsmaterial och beräkningsverktyg inom ramen för ordinarie verksamhet. För tillsynsmyndigheterna medför förslaget inga nya kostnader då tillsyn redan bedrivs idag.

Jordbruksverkets kostnader bedöms inte öka av förslagen.

4.2.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Ändringsförslagen bedöms inte öka tidsåtgången för tillsynsmyndigheten eller deras administrativa kostnader.

Jordbruksverkets kostnader bedöms inte öka av förslagen.

4.3 **Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser**

Ingen av de föreslagna ändringarna bedöms medföra några andra relevanta konsekvenser för Jordbruksverket, länsstyrelserna eller kommunerna. Den huvudsakliga konsekvensen är en förenkling av tillsynsarbetet.

4.4 **Redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte**

4.4.1 Ändring i 1 §

Förtydligandet är begränsat till vad som bedömts nödvändigt för att undanröja oklarheten kring förhållandet mellan begreppen mellangrödor och fånggrödor. Några särskilda åtgärder för att begränsa kostnader eller restriktioner för tillsynsmyndigheterna har därför inte bedömts nödvändiga.

4.4.2 Ändring av 8 § och upphävande av 10 §

Förslaget har tagits fram med fokus på att förenkla nuvarande bestämmelse och ta bort beräkningssteg som bedömts som onödigt komplicerade. Eftersom ändringen innebär en

förenkling snarare än en utökning av regleringen medför den inga ökade krav på tillsynsmyndigheterna. Tvärtom bedöms det förenklade beräkningssteget underlätta tillsynsarbetet för länsstyrelserna och kommunerna. Några särskilda åtgärder för att begränsa kostnader eller restriktioner för tillsynsmyndigheterna har därför inte bedömts nödvändiga.

4.4.3 Ändring av 13 och 14 §§

Förslaget har tagits fram med fokus på att förenkla nuvarande bestämmelser utan att införa några nya krav för tillsynsmyndigheterna. Ändringen bedöms inte medföra några kostnader för tillsynsmyndigheterna. Tvärtom har åtgärder vidtagits för att säkerställa att reglerna blir lättare att följa och kontrollera genom att öka tydligheten och därmed förståelsen för hur bestämmelserna ska tillämpas. Jordbruksverket kommer att ta fram tillsynsvägledning till länsstyrelserna och kommunerna avseende de ändrade reglerna.

4.4.4 Ny 20 a § gällande dokumentationskrav för fosfortillförsel

Eftersom förslaget inte bedöms medföra några mätbart ökade kostnader för Jordbruksverket, länsstyrelserna eller kommunerna har inga särskilda åtgärder bedömts nödvändiga.

4.4.5 Undantag i 20 § och 20 a § från dokumentationskrav för fosfor- och kvävetillförsel

Eftersom förslaget inte bedöms medföra några mätbart ökade kostnader för Jordbruksverket, länsstyrelserna eller kommunerna har inga särskilda åtgärder bedömts nödvändiga.

4.4.6 Ändringar i 30–33 §§ om krav på höst- och vinterbevuxen mark

Förslaget har tagits fram med fokus på att minska skillnader mellan snarlika bestämmelser som införts för att följa EU-bestämmelser och därmed förenkla efterlevnaden.

Förslaget har utformats för att minimera administrationen genom att likrikta föreskrifterna med grundvillkoren för marktäckning.

Genom att harmonisera datum och inkludera bevuxen träda som godkänd markkategori blir reglerna tydligare och mer logiska för tillsynsmyndigheterna. Detta minskar risken för tolkningsfel och ökar rättssäkerheten i myndighetsutövningen.

4.4.7 Uppdatering av schablonvärden för stallgödsel

Förslagen har tagits fram för att spegla realistiska förhållanden och därmed bidra till en rätt nivå på bestämmelserna om lagringskapacitet för stallgödsel och bestämmelser om tillräcklig spridningsareal i förhållande till fosforutsöndringen från djuren.

4.5 Inskränker förslaget den kommunala självstyrelsen?

Nej

4.6 Innebär förslaget förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter, respektive grunderna för kommunernas organisation eller verksamhetsformer?

Nej

5 Samråd

5.1 Beskrivning av tidigt samråd

Något tidigt samråd om förslaget till ändring av föreskrifterna har inte genomförts. Mot bakgrund av syftet med huvuddelen av ändringarna har behovet av ett tidigt samråd bedömts vara begränsat. Det har inte genomförts något tidigt samråd om förslag till ändring av föreskrifterna. Berörda aktörer ges i stället möjlighet att yttra sig inom ramen för det obligatoriska samrådet och det ordinarie remissförfarandet.

6 Ikraftträdande och utvärdering

6.1 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Ikraftträdandet föreslås till den 1 januari 2027. Årsskiftet är en lämplig tidpunkt för ikraftträdande för att underlätta den administrativa och ekonomiska omställningen. Framförhållningen är tillräcklig för att företagen ska kunna göra nödvändiga anpassningar som krävs för deras verksamhet när det gäller fosforkrav och justeringar av schablonvärden. Det kommer att behövas informationsinsatser under 2026, efter att beslut om föreskrifterna fattats, för att klargöra ändringarna för jordbrukare, rådgivare och tillsynsmyndigheter.

6.2 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Vi kommer att följa den rutin för utvärdering av konsekvenserna av föreskrifterna som finns på växt- och kontrollavdelningen på Jordbruksverket. Rutinen innebär att vi kontinuerligt samlar in synpunkter som kommer från de berörda och internt från Jordbruksverket. Inkomna synpunkter utvärderas och vid behov ändras föreskrifterna.

I enlighet med Sveriges genomförande av nitratdirektivet ska en översyn av åtgärdsprogrammet göras vart fjärde år. Dessa föreskrifter är en del av Sveriges åtgärdsprogram och ingår i översynen. Nästa översyn är 2028 och därefter 2032.

Bilaga 1. Särskild konsekvensanalys - administrativa bördor för företagen

Föreskriftens namn: Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring

Ange paragraf med ny eller ändrad administrativ börda	Ange typ av administrativ börda	Ange den legala grunden för den administrativa bördan (ange författning, direktiv eller beslut samt tillämplig artikel/paragraf)	1. Ange om den legala grunden för den administrativa bördan innehåller ett tolkningsutrymme som medger alternativa lösningar och om så är fallet på vilket sätt. 2. Ange också om den administrativa bördan går utöver vad den legala grunden kräver.	Ange typ av företag som berörs av den administrativa bördan	Ange bedömd tidsåtgång för den administrativa bördan per företag och år	Ange hur många företag som berörs av den administrativa bördan	Ange den samlade kostnaden för den administrativa bördan för företagen per år
8 §	Förenklad beräkning av undantag för jordbruksföretag med högst tio djurenheter	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket.	<ol style="list-style-type: none"> Ja tolkningsutrymme finns. Det går att formulera om undantaget i 10 § SJVFS 2004:62, men det ändrar inte den administrativa bördan. Nej 	Jordbruksföretag med högst tio djurenheter som tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel	Vi antar tio minuters tidsbesparing	Ett antagande är att 3 000 jordbruksföretag med högst tio djurenheter tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel.	-167 000 kr
13–14 §§	Företagen måste ange gödselns totalfosforinnehåll i stället för antal djur och djurslag vid dokumentation av mottagen och bortförd stallgödsel.	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket.	<ol style="list-style-type: none"> Ja tolkningsutrymme finns. Det går att hantera problemet genom vägledning eller allmänna råd, men missvisande alternativ och otydlighet skulle kvarstå i bestämmelserna. Nej 	Jordbruksföretag som för bort stallgödsel eller för in stallgödsel och andra organiska gödselmedel	Den samlade administrativa bördan bedöms vara oförändrad.	29 800 företag med djur 26 000 företag utan djur Totalt: 55 800 företag Vi antar att 14 % av företag med djur för bort gödsel och vi antar att 30 % av företag utan djur tar emot gödsel. 4200 lämnar ifrån sig gödsel och 7800 tar emot gödsel.	0 kr

Ange paragraf med ny eller ändrad administrativ börda	Ange typ av administrativ börda	Ange den legala grunden för den administrativa bördan (ange författning, direktiv eller beslut samt tillämplig artikel/paragraf)	1. Ange om den legala grunden för den administrativa bördan innehåller ett tolkningsutrymme som medger alternativa lösningar och om så är fallet på vilket sätt. 2. Ange också om den administrativa bördan går utöver vad den legala grunden kräver.	Ange typ av företag som berörs av den administrativa bördan	Ange bedömd tidsåtgång för den administrativa bördan per företag och år	Ange hur många företag som berörs av den administrativa bördan	Ange den samlade kostnaden för den administrativa bördan för företagen per år
20 §	Undantag för småföretag gällande dokumentation av grödans kvävebehov	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket.	<ol style="list-style-type: none"> Ja tolkningsutrymme finns. Det skulle gå att undanta jordbruk utifrån en annan gräns för brukad areal, men vi bedömer att förslaget är en lämplig avvägning mellan miljönytta och administrativ börda. Nej 	Jordbruksföretag inom känsliga områden som brukar upp till tio hektar åkermark.	30 minuter tidsbesparing	11 500 företag undantas från kravet.	-1 870 000 kr
20 a §	Dokumentera den planerade tillförseln av fosfor via gödselmedel i en växtodlingsplan eller motsvarande, samt undantag från dokumentationskrav för småföretag.	10 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket.	<ol style="list-style-type: none"> Ja tolkningsutrymme finns. Det går att reglera hur den planerade tillförseln ska beräknas och kräva markkartering som underlag, men vi bedömer inte att miljönyttan överväger den administrativa kostnaden. Nej 	<p>Jordbruksföretag inom känsliga områden som brukar mer än 30 hektar åkermark.</p> <p>Jordbruksföretag inom känsliga områden som brukar upp till 30 hektar åkermark är undantagna från kravet.</p>	30 minuter för de företag som tar fram dokumentationen på egen hand. (35 % av berörda jordbruksföretag)	4 100 företag	+ 668 000 kr

Ange paragraf med ny eller ändrad administrativ börda	Ange typ av administrativ börda	Ange den legala grunden för den administrativa bördan (ange författning, direktiv eller beslut samt tillämplig artikel/paragraf)	1. Ange om den legala grunden för den administrativa bördan innehåller ett tolkningsutrymme som medger alternativa lösningar och om så är fallet på vilket sätt. 2. Ange också om den administrativa bördan går utöver vad den legala grunden kräver.	Ange typ av företag som berörs av den administrativa bördan	Ange bedömd tidsåtgång för den administrativa bördan per företag och år	Ange hur många företag som berörs av den administrativa bördan	Ange den samlade kostnaden för den administrativa bördan för företagen per år
Bilaga 7 - 9	Beräkning av lagringskapacitet och Spridningsareal där hänsyn tas till fosforutsöndring. Inom känsliga områden ska beräkning även ta hänsyn till kväveutsöndring.	Allmänna råd till 6 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket samt 4 a § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring. Allmänna råd till 8 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring. Allmänna råd till 19 a § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.	<ol style="list-style-type: none"> Ja, tolkningsutrymme finns. Det skulle gå att helt ta bort schablonvärdena, men det skulle försvåra för både jordbrukare och tillsynsmyndigheter. Nej 	Jordbruksföretag med nötkreatur i hela Sverige samt jordbruksföretag inom nitratkänsliga områden med djurhållning av nöt, fjäderfå, gris eller får.	18 minuter/egen arbetstid (90 % av jordbrukarna) Vi bedömer att övriga 10 % av jordbruksföretagen anlitar konsulter för att ta fram beräkningen.	21 420 företag	+2 100 000 kr

Summa administrativ kostnad per år	731 000 kr
---	-------------------

Samlad kostnad för upphävda administrativa bördor

Ange samlad kostnad för administrativa bördor som upphävs på grund av föreskriften eller det allmänna rådet.

Jämfört med tidigare uppgifter kommer den administrativa bördan att

- Minska med kronor per år
- Vara oförändrad
- Öka med 731 000 kronor per år